

Lớp Phật Pháp Buddhaddhamma

Môn học: THẮNG PHÁP PHỔ THÔNG

Bài học ngày 10.3.2023

THẮNG PHÁP TẬP YẾU (ABHIDHAMMATTHASAṄGAHA)

Bài 41. Tương Hợp Giữa Tâm và Thuộc tánh – Phần I

(lưu ý: phần này sẽ được giảng trong nhiều bài học)

Một trong những điều rất quan trọng trong việc học Thắng Pháp Abhidhamma là hiểu rõ sự tương hợp của tâm và các thuộc tánh. Người học không những chỉ nên nhớ những con số mà còn hiểu rõ lý do tại sao có và không có. Đây của là đặc điểm mà Thắng Pháp mang lại cho người học.

Nên lưu ý rằng người học cần nắm rõ cả hai chiều mỗi tâm tương hợp bao nhiêu thuộc tánh, và ngược lại, mỗi thuộc tánh tương hợp bao nhiêu tâm. Đó là hai góc cạnh nhìn khác nhau. Mỗi phương diện cho chúng ta cái hiểu khác biệt. Chính vì vậy không nên xem thường.

Trước kia Ngài Tịnh Sự dịch chữ sampayoga là “hợp đồng” đôi khi HT Thích Minh Châu cũng dùng chữ “hiện hành” trong giáo trình này gọi là sự tương hợp để chỉ cho sự đồng sanh của tâm và thuộc tánh trong một sát na tâm.

PHẦN I. TƯƠNG HỢP TÂM ĐỐI VỚI THUỘC TÁNH

TÂM	THUỘC TÁNH	CHÚ THÍCH
Ngũ song thức	7 thuộc tánh tợ tha biến hành	<i>Mặc dù trên bình diện rộng thì nhãn thức, nhĩ thức, tỷ thức, thiệt thức, thân thức được nói rất nhiều (...) nhưng trên phương diện vĩ mô đây là những tâm biết cảnh sơ khởi và muội lược nhất nên chỉ có 7 thuộc tánh tợ tha biến hành</i>

Tâm tiếp nhận	10 thuộc tánh tợ tha tương hợp (trừ cần, hỷ, dục).	<i>Đây là loại tâm cơ năng không giới hạn bởi sự nhận biết cảnh sơ khởi như ngũ song thức nhưng cũng chưa mang chức năng sâu sắc như các tâm xử lý do vậy không có các thuộc tánh cần, hỷ, dục.</i>
Tâm kiểm tra	A) Tâm kiểm tra thọ xả: có 10 thuộc tánh tợ tha tương hợp (trừ cần, hỷ, dục). B) Tâm kiểm tra thọ hỷ: có 11 thuộc tánh tợ tha tương hợp (trừ cần, dục).	<i>Một thứ tâm cơ năng. Nhưng khi “cảnh rất tốt” hiện khởi có thuộc tánh hỷ.</i>
Tâm khai ngũ môn	Có 10 thuộc tánh tợ tha (trừ cần, hỷ, dục)	<i>Một thứ tâm cơ năng với những thuộc tánh căn bản</i>
Tâm khai ý môn	Có 11 thuộc tánh tợ tha (trừ hỷ, dục)	<i>Một thứ tâm cơ năng với những thuộc tánh căn bản nhưng hoàn toàn thuộc nội tại nên có thuộc tánh cần.</i>
Tâm sanh tiếu	Có 12 thuộc tánh tợ tha tương hợp (trừ dục)	<i>Tâm là việc cười “bản năng” cho chư vị ứng cúng thỉnh vãn nên vẫn không tinh tế nên không có thuộc tánh dục.</i>
Tâm tham	Có 22 thuộc tánh tương hợp (13 thuộc tánh tợ tha, 4 si phần, 3 Tham phần, 2 Hôn phần) (những tâm tham hợp tà trừ ra ngã mạn, những tâm ly tà thì trừ ra tà kiến, những tâm tham vô trợ trừ 2 hôn phần).	

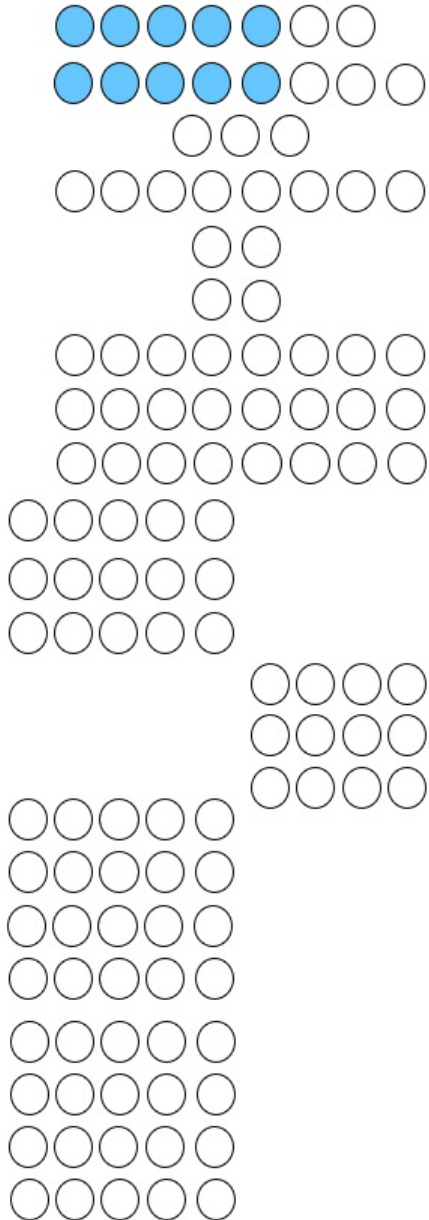
Tâm sân	Có 22 thuộc tánh tương hợp: 12 thuộc tánh tợ tha - trừ hỷ - , 4 si phần, 4 sân phần , 2 Hôn phần; tâm sân vô trợ trừ 2 hôn phần	
Tâm si	A) Tâm si hoài nghi có 15 Thuộc tánh tương hợp: 10 thuộc tánh tợ tha (trừ thắng giải, hỷ, dục) 4 si phần, 1 si hoài nghi. B) Tâm si phóng dật có 15 thuộc tánh; 11 thuộc tánh tợ tha (trừ hỷ, dục) và 4 si phần.	
Tâm Thiện dục giới	Có 38 thuộc tánh: (13 tợ tha, 25 Tịnh hảo) (những tâm thọ xả trừ hỷ, những tâm ly trí trừ trí).	
Tâm quả dục giới tịnh hảo	Có 33 thuộc tánh tương hợp: 13 tợ tha, 20 Tịnh hảo (trừ giới phần và vô lượng phần)	
Tâm duy tác dục giới tịnh hảo	Có 35 thuộc tánh tâm tương hợp (trừ giới phần)	
Tâm thiện sắc giới	Có 35 thuộc tánh tương hợp: (trừ giới phần) (Nhị thiên trừ tầm, Tam thiên trừ tầm, tứ. Tứ thiên trừ tầm, tứ, hỷ. Ngũ thiên trừ tầm, tứ, hỷ, lạc).	
Tâm quả sắc giới	Có 35 thuộc tánh tương hợp: 13 Tợ tha, 22 Tịnh hảo (trừ giới phần) (Tâm quả Nhị thiên không có tầm, Tâm quả Tam thiên không có tầm, tứ. Tâm quả Tứ thiên không có tầm,	

	tứ, hỷ. Tâm quả Ngũ thiên không có tâm, tứ, hỷ, lạc và vô lượng phần).	
Tâm duy tác sắc giới	Có 35 thuộc tánh tương hợp 13 tợ tha, 22 tịnh hảo (trừ giới phần). Những bậc thiên cao cũng bớt các chi thiên thô, như tâm Thiện và Quả Sắc giới.	
Tâm thiện vô sắc giới	Có 30 thuộc tánh tương hợp: 10 thuộc tánh tợ tha, (trừ tâm, tứ, hỷ), 20 thuộc tánh tịnh hảo (trừ giới phần, vô lượng phần).	
Tâm quả vô sắc giới	Có 30 thuộc tánh tương hợp: 10 thuộc tánh tợ tha, (trừ tâm, tứ, hỷ), 20 thuộc tánh Tịnh hảo (trừ giới phần và vô lượng phần).	
Tâm duy tác vô sắc giới	Có 30 thuộc tánh tương hợp: 10 thuộc tánh tợ tha, (trừ tâm, tứ, hỷ), 20 thuộc tánh Tịnh hảo (trừ giới phần và vô lượng phần).	
Tâm sơ đạo, nhị đạo, tam đạo, tứ đạo	Có 36 thuộc tánh tương hợp: 13 thuộc tánh tợ tha, 23 thuộc tánh Tịnh hảo (trừ vô lượng phần)	
Tâm sơ quả, nhị quả, tâm quả, tứ quả	Có 36 thuộc tánh tương hợp: 13 thuộc tánh tợ tha, 23 thuộc tánh Tịnh hảo (trừ vô lượng phần)	

Trước kia Ngài Tịnh Sự dịch chữ sampayoga là “hợp đồng” đôi khi HT Thích Minh Châu cũng dùng chữ “hiện hành” trong giáo trình này gọi là sự tương hợp để chỉ cho sự đồng sanh của tâm và thuộc tánh trong một sát na tâm.

THĂNG PHÁP ABHIDHAMMA - BIỂU ĐỒ CHỮ PHÁP
 (Y cứ theo đồ họa do Ngài Trưởng lão Tịnh Sự thiết kế)
TƯƠNG HỢP TÂM VÀ THUỘC TÁNH: NGŨ SONG THỨC

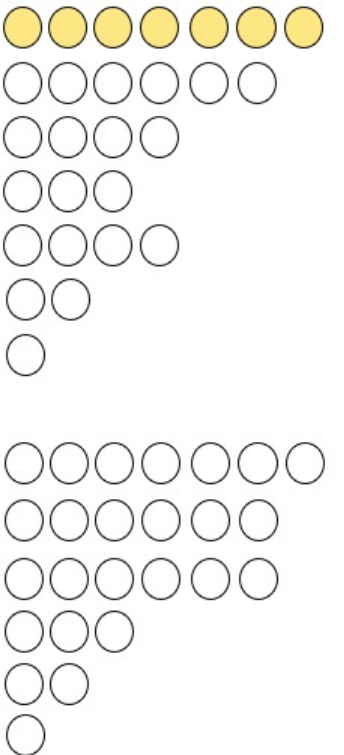
TÂM (CITTA)

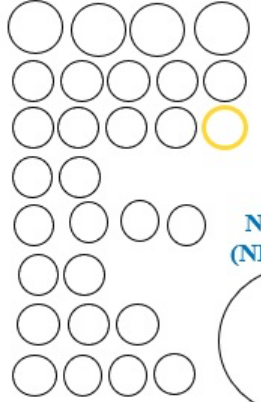
ĐINH DANH

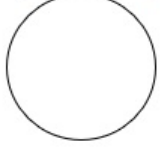
THUỘC TÁNH (CETASIKA)

VẬT CHẤT (RŪPA)

NÍP BÀN (NIBBĀNA)

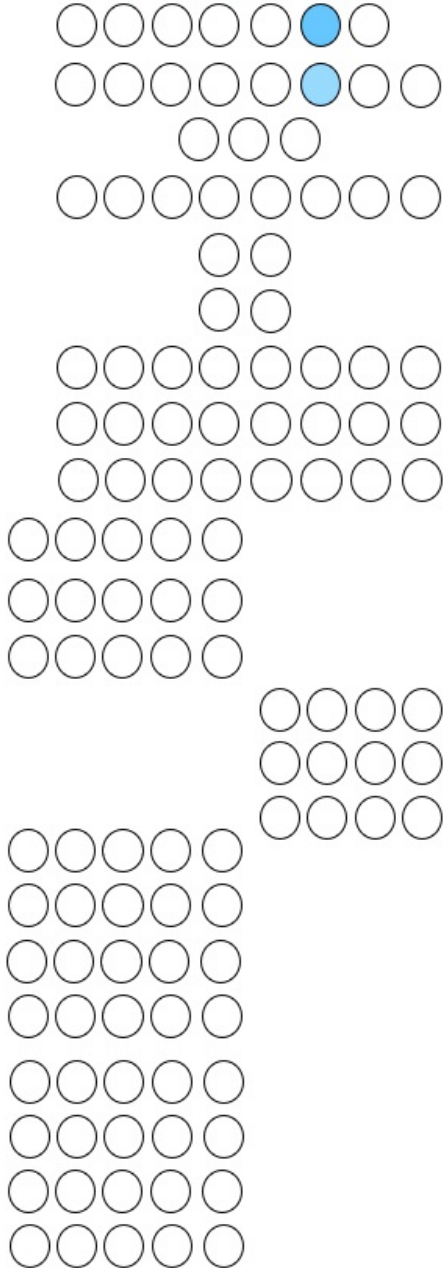

DIỄN NGHĨA

THẮNG PHÁP ABHIDHAMMA - BIỂU ĐỒ CHỮ PHÁP
 (Y cứ theo đồ họa do Ngài Trưởng lão Tịnh Sự thiết kế)
TƯƠNG HỢP TÂM VÀ THUỘC TÁNH: TÂM TIẾP NHẬN

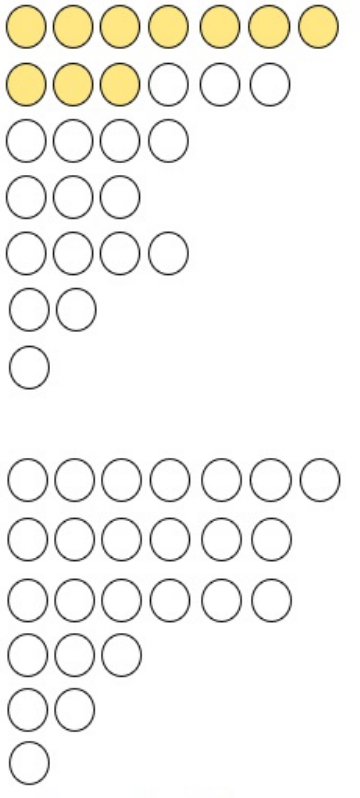
TÂM (CITTA)

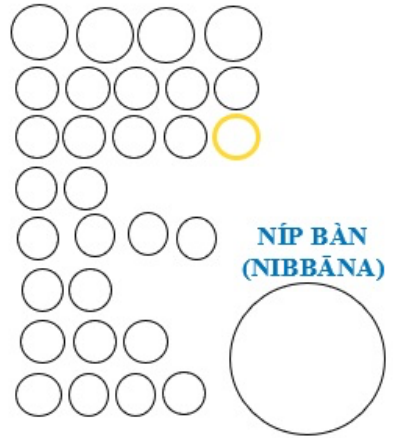
ĐINH DANH

THUỘC TÁNH (CETASIKA)

VẬT CHẤT (RŪPA)

**NÍP BÀN
(NIBBĀNA)**

DIỄN NGHĨA

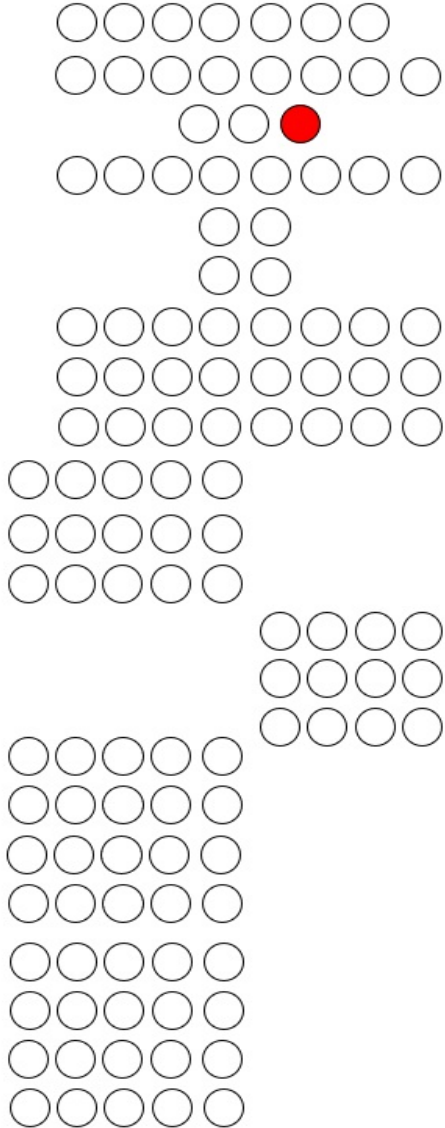

THẮNG PHÁP ABHIDHAMMA - BIỂU ĐỒ CHỮ PHÁP
 (Y cứ theo đồ hoạ do Ngài Trường lão Tịnh Sự thiết kế)
TƯƠNG HỢP TÂM VÀ THUỘC TÁNH: TÂM SANH TIỂU

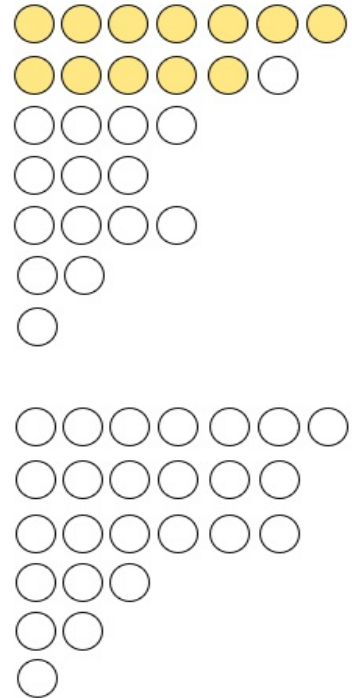
TÂM (CITTA)

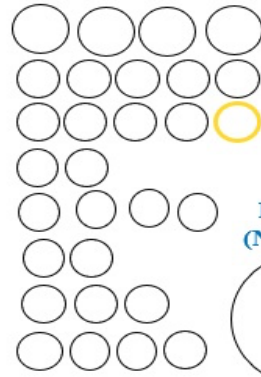
ĐINH DANH

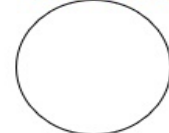
THUỘC TÁNH (CETASIKA)

VẬT CHẤT (RŪPA)

**NÍP BÀN
(NIBBĀNA)**

DIỄN NGHĨA

